

استاندارد حسابداری ۲۷

طرحهای مزایای بازنشستگی

(لازم الاجرا برای کلیه صورتهای مالی که دوره مالی آنها از تاریخ اول فروردین ۱۳۸۴ یا بعد از آن شروع می شود)

فهرست مندرجات

بند

۱ - ۴	دامنه کاربرد
۵ - ۶	تعاریف
۷ - ۸	استفاده کنندگان و نیازهای اطلاعاتی آنان
۹ - ۱۳	ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری
۱۴ - ۱۵	تناوب ارزیابی مبتنی بر اکچوئری
۱۶ - ۲۰	اندازه گیری داراییهای طرح
۱۶ - ۱۷	سرمایه گذاریها
۱۸ - ۱۹	حق بیمه های دریافتنی
۲۰	داراییهای ثابت مشهود
۲۱ - ۲۹	صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی
۳۰	تاریخ اجرا
۳۱	مطابقت با استانداردهای بین المللی حسابداری
	پیوست شماره ۱: صورتهای مالی نمونه
	پیوست شماره ۲: مبانی نتیجه گیری

دامنه کاربرد

۱. بکارگیری این استاندارد در حسابداری طرح‌های مزایای بازنشستگی الزامی است.
۲. کلیه صندوق‌هایی که متولی اجرای طرح‌های مزایای بازنشستگی می‌باشند، از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و صندوق‌های شرکتها و سازمانها مشمول این استاندارد هستند. طرح‌های مزایای بازنشستگی که شخصیت حقوقی جداگانه‌ای ندارند نیز در صورت گزارشگری مستقل، مشمول این استاندارد می‌باشند. الزامات سایر استانداردهای حسابداری در صورتی برای طرح‌های مزایای بازنشستگی کاربرد دارد که توسط این استاندارد جایگزین نشده باشد.
۳. این استاندارد با حسابداری طرح‌های مزایای بازنشستگی برای تمام اعضا به عنوان یک گروه سر و کار دارد و به گزارش درباره مزایای بازنشستگی هریک از اعضا نمی‌پردازد.
۴. این استاندارد در مورد طرح‌های دیگری از قبیل بیمه بیکاری و خدمات درمانی که توسط برخی سازمانها و صندوقها در کنار طرح‌های مزایای بازنشستگی اداره می‌شود، کاربرد ندارد. صندوق‌های بازنشستگی که به‌طور همزمان متولی انجام این موارد می‌باشند اطلاعات مرتبط با طرح‌های مزبور را بر مبنای الگوی صورتهای مالی مندرج در این استاندارد، در صورتهای مالی صندوق بازنشستگی ترکیب و حسب مورد اطلاعات تفکیکی ارائه می‌کنند.

تعاریف

۵. اصطلاحات ذیل در این استاندارد با معانی مشخص زیر بکار رفته است:

طرح‌های مزایای بازنشستگی برنامه‌هایی است که به موجب آن برای اعضا پس از خاتمه خدمت، مزایایی در قالب حقوق بازنشستگی یا مستمری فراهم می‌شود، به شرطی که بتوان این مزایا را قبل از خاتمه خدمت براساس شرایط مصوب یا رویه مورد عمل تعیین یا برآورد کرد.

مزایای بازنشستگی عبارت است از حقوق بازنشستگی و سایر مستمریهایی که به موجب مقررات طرح انتظار می‌رود باتوجه به سنوات خدمت گذشته اعضا به آنان پرداخت شود.

اعضا شامل کلیه افراد اعم از شاغلین، بازنشستگان و مستمری‌بگیرانی است که از مزایای طرح بازنشستگی بهره‌مند می‌شوند.

صندوق بازنشستگی شخصیت حقوقی مستقلی است که تحت عناوینی مانند صندوق، سازمان، مؤسسه و غیره براساس قانون، اساسنامه یا دستورالعمل خاص، در حوزه تأمین مزایای بازنشستگی اعضا، فعالیت می‌کند.

ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری عبارت است از ارزش فعلی پرداختهای مورد انتظار به اعضای طرح بابت سنوات خدمت گذشته آنان که بر مبنای مفروضات اکچوئری محاسبه می‌شود. خالص داراییهای طرح (ارزش ویژه طرح) عبارت است از داراییهای طرح منهای بدهیهای آن غیر از ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری.
۶. به منظور سنجش توان مالی طرح‌هایی از قبیل مزایای بازنشستگی و بیمه عمر جهت ایفای تعهدات مربوط به طرح‌های مذکور، محاسباتی براساس روشهای آماری، احتمالات و ریاضیات کاربردی و با استفاده از مکانیزم اکچوئری صورت می‌گیرد. اگرچه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری تعهد طرح می‌باشد اما به موجب این استاندارد به عنوان بدهی در صورتهای مالی طرح شناسایی نمی‌شود بلکه در زیر صورت وضعیت مالی و یادداشتهای توضیحی افشا می‌گردد.

استفاده‌کنندگان و نیازهای اطلاعاتی آنان

۷. استفاده‌کنندگان اصلی گزارشهای مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی شامل اعضا، ارکان طرح، دولت و کارفرمایان می‌باشد. این اشخاص نیاز به اطلاعاتی دارند که اهداف زیر را تأمین کند:
 - الف. ارزیابی توان پرداخت تعهدات،
 - ب. ارزیابی عملکرد طرح،
 - ج. تعیین راهبردها و خط مشی‌های طرح، و
 - د. فراهم کردن امکان نظارت عمومی دولت.
۸. اهم نیازهای اطلاعاتی گروههای استفاده‌کننده اصلی به شرح زیر است:

الف. اعضا: این گروه به اطلاعاتی راجع به امکان تأمین مزایا و چگونگی بکارگیری منابع طرح به منظور ایفای تعهدات و نیز بدهیهای بالقوه طرح نیاز دارد. همچنین لازم است برخی اطلاعات اساسی طرح مانند نرخهای حق بیمه و شرایط بازنشستگی به اعضا ارائه شود.

- ب. ارکان طرح: این گروه که شامل هیئت امنا یا شورای عالی یا عناوین مشابه می‌باشد به اطلاعاتی به منظور ارزیابی عملکرد طرح، تصمیم‌گیری در مورد سیاستهای کلی طرح و اطمینان از کفایت داراییها برای ایفای تعهدات نیاز دارند.
- ج. دولت: دولت برای ایفای وظایف حاکمیتی و نیز به منظور اطمینان از رعایت الزامات قانونی و نظارت بر طرحهای مزایای بازنشستگی به لحاظ آثار اجتماعی ناشی از عملکرد آنها به اطلاعاتی درخصوص وضعیت مالی، تعهدات و عملکرد مالی طرحها نیاز دارد.
- د. کارفرمایان (در طرحهای مزایای بازنشستگی اختصاصی): این گروه به اطلاعاتی جهت ارزیابی عملکرد طرح، اطمینان از معقول بودن نرخهای حق بیمه و پیش بینی تعهدات آتی خود در قبال طرح نیاز دارند.

ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

۹. ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری باید براساس پرداختهای مورد انتظار طبق شرایط طرح، باتوجه به سنوات خدمت اعضا تا تاریخ مورد نظر و سطح حقوق و مزایای جاری اعضا محاسبه شود.
۱۰. در طرحهای مزایای بازنشستگی، ایفای تعهدات طرح، به وضعیت مالی طرح، حق بیمه‌های آتی و همچنین کارایی عملیاتی طرح شامل عملکرد سرمایه گذاری بستگی دارد.
۱۱. ارزیابی شرایط مالی طرح، بررسی مفروضات و تعیین میزان حق بیمه‌های آتی، نیاز به گزارش اکچوئر واجد صلاحیت حرفه‌ای دارد.
۱۲. ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری که براساس حقوق و مزایای جاری است تعهدات مربوط به مزایا را تا تاریخ گزارش اکچوئری افشا می‌کند.
۱۳. برای تعیین ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری، مزایایی منظور می‌شود که باتوجه به احتمال پرداخت (موردی مانند فوت، از کار افتادگی، انتقال به سایر طرحها، بازنشستگی و ...) انتظار می‌رود به بازنشستگان و مستمری‌بگیران پرداخت شود. ارزش فعلی این مزایا با استفاده از مفروضات مناسب تعیین می‌شود تا ارزش زمانی پول (از طریق تنزیل با نرخ بازدهی مناسب) بین تاریخ تهیه اطلاعات و تاریخ پرداخت مورد انتظار را منعکس کند.

تناوب ارزیابی مبتنی بر اکچوئری

۱۴. ارزیابی مبتنی بر اکچوئری باید حداقل هر سه سال یکبار انجام شود.
۱۵. براساس قوانین و مقررات موجود، معمولاً طرحهای مزایای بازنشستگی ملزم به انجام ارزیابی مبتنی بر اکچوئری حداقل هر سه سال یکبار هستند. با این وجود به منظور تشویق طرحهای مزایای بازنشستگی به ارائه اطلاعات به موقع، ارزیابی مزبور در فواصل زمانی کوتاه‌تر توصیه می‌شود. چنانچه ارزیابی مبتنی بر اکچوئری به تاریخ صورتهای مالی انجام نشده باشد از آخرین ارزیابی انجام شده استفاده و تاریخ آن افشا می‌شود.

اندازه‌گیری داراییهای طرح

- سرمایه گذاریها
۱۶. سرمایه‌گذاریهای طرح باید براساس مفاد استانداردهای ۱۵ حسابداری سرمایه‌گذاریها، ۲۰ سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته و مشارکتهای خاص، ۳۸ ترکیبهای تجاری و ۳۹ صورتهای مالی تلفیقی اندازه‌گیری و گزارش شود.
۱۷. صورتهای مالی تلفیقی طرح باید بر مبنای ساختار پیش بینی شده در این استاندارد برای صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی تهیه و ارائه شود.

حق بیمه‌های دریافتی

۱۸. حق بیمه‌های دریافتی باید به مبالغ قابل دریافت اندازه‌گیری و گزارش شود مشروط به اینکه جریان منافع اقتصادی مرتبط با حق بیمه به درون طرح محتمل باشد.
۱۹. حق بیمه‌های دریافتی، مبالغی است که در تاریخ گزارشگری طرح از اعضا، کارفرمایان و دولت قابل دریافت می‌باشد. حق بیمه مبتنی بر تعهدات قانونی یا قراردادی است.

دارایی‌های ثابت مشهود

۲۰. دارایی‌های ثابت مشهود مورد استفاده برای اداره عملیات طرح، باید به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی (به کسر استهلاک انباشته) اندازه‌گیری و گزارش شود.

صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشتی

۲۱. برای تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان، صورت‌های مالی طرح باید شامل موارد زیر باشد:
- الف. صورت وضعیت مالی،
 - ب. صورت تغییرات در خالص داراییها،
 - ج. صورت درآمد و هزینه، و
 - د. یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی.
۲۲. هدف گزارشگری طرح، ارائه ادواری اطلاعات درباره منابع مالی و فعالیتهای آن است که برای ارزیابی ارتباط بین انباشت منابع و مزایای طرح مفید باشد. این هدف معمولاً با ارائه گزارشی شامل موارد زیر تأمین می‌شود:
- الف. توصیف فعالیتهای عمده طی دوره مالی و اثر تغییرات مربوط به مقررات اصلی طرح از قبیل نرخهای حق بیمه و شرایط بازنشتی،
 - ب. صورت‌های عملکرد سرمایه‌گذاری و سایر عملیات طرح برای دوره مالی و وضعیت مالی در پایان دوره مالی،
 - ج. اطلاعات اکچوئری، و
 - د. توصیف خط مشی‌های سرمایه‌گذاری.
۲۳. در یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی باید ارتباط بین ارزش فعلی مزایای بازنشتی مبتنی بر اکچوئری و ارزش منصفانه خالص دارایی‌های طرح (به استثنای دارایی‌های ثابت مشهود) و خط مشی تأمین مالی مزایای بازنشتی تبیین شود.
۲۴. باتوجه به ویژگیهای متفاوت انواع سرمایه‌گذاریها، از مبانی زیر برای تعیین ارزش منصفانه آنها استفاده می‌شود:
- الف. سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس به ارزش بازار باتوجه به بندهای ۲۶ الی ۲۸ استاندارد حسابداری ۱۵ حسابداری سرمایه‌گذاریها.
 - ب. سرمایه‌گذاری در سهام سایر شرکتها به مبلغ تجدید ارزیابی باتوجه به بند ۳۴ استاندارد حسابداری ۱۵ حسابداری سرمایه‌گذاریها.
 - ج. سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت (مانند اوراق مشارکت) در صورتی که مدیریت طرح قصد نگهداری این اوراق تا سررسید را داشته باشد به مبلغ دفتری (ارزش اسمی با احتساب هرگونه صرف یا کسر مستهلک نشده) و در غیر این صورت به ارزش بازار. در صورت عدم دسترسی به ارزش بازار، به ارزش فعلی اوراق با توجه به نرخ بازدهی داراییهای مشابه.
 - د. املاک و سایر اموالی که به قصد سرمایه‌گذاری نگهداری می‌شود به مبلغ تجدید ارزیابی باتوجه به بندهای ۲۹ الی ۴۲ استاندارد حسابداری ۱۱ دارایی‌های ثابت مشهود.
۲۵. صورت وضعیت مالی طرح مزایای بازنشتی باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:
- الف. سرمایه‌گذاریها به تفکیک:
 - سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی،
 - سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته،
 - سرمایه‌گذاری در مشارکتهای خاص،
 - سرمایه‌گذاری در سایر شرکتها،
 - املاک،
 - اوراق مشارکت،
 - تسهیلات اعطایی،
 - سپرده‌های بانکی،
 - ب. موجودی نقد،
 - ج. حق بیمه‌های دریافتنی،
 - د. سایر حسابها و اسناد دریافتنی،
 - ه. دارایی‌های ثابت مشهود،
 - و. حسابها و اسناد پرداختنی،
 - ز. تسهیلات دریافتی،

- ح . ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان،
- ط . خالص داراییهای طرح، و
- ی . ارزش ویژه طرح.

۲۶. ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری باید زیر صورت وضعیت مالی افشا شود.

۲۷. صورت تغییرات در خالص داراییها باید حداقل حاوی اقلام اصلی زیر باشد:

- الف . حق بیمه‌های بازنشستگی،
- ب . کمکهای بلاعوض،
- ج . حق بیمه انتقالی از سایر طرحها،
- د . حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا،
- ه . حق بیمه انتقالی به سایر طرحها،
- و . هزینه‌های اداره طرح،
- ز . مازاد (کسری) درآمد نسبت به هزینه.

۲۸. صورت درآمد و هزینه باید حداقل حاوی اقلام اصلی مندرج در استاندارد حسابداری ۱ ارائه صورتهای مالی باشد.

۲۹. در یادداشت‌های توضیحی صورتهای مالی علاوه بر الزامات افشای سایر استانداردهای حسابداری مربوط، باید حداقل موارد زیر افشا شود :

- الف . رویه‌ها و مفروضات مورد استفاده برای تعیین ارزش منصفانه سرمایه‌گذاریها،
- ب . رویه‌ها و مفروضاتی که در محاسبه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری بکار رفته است و هرگونه تغییر در رویه‌ها و مفروضات در فاصله بین دو تاریخ انجام اکچوئری،
- ج . تاریخ انجام آخرین ارزیابی مبتنی بر اکچوئری،
- د . اطلاعات مختصر در مورد گروههای کارکنان تحت پوشش و کارفرمایان،
- ه . اطلاعات آماری درخصوص تعداد بازنشستگان، مستمری بگیران و اعضای شاغل،
- و . اطلاعات مختصر در مورد طرحهای بازنشستگی و ارائه اطلاعات کلی درخصوص شرایط هر کدام (نظیر شرایط استحقاق، مبالغ و درصدهای قابل پرداخت)،
- ز . شرح تغییرات طی سال مالی در شرایط پرداخت مزایای بازنشستگی، حق بیمه‌ها، شرایط عضویت طرح و قوانین و مقررات مرتبط با طرح و اینکه تغییرات یاد شده در محاسبات اکچوئری منظور شده است یا خیر،
- ح . خط مشی تأمین منابع و هرگونه تغییر در آن طی سال مالی،
- ط . وضعیت مالیاتی طرح،
- ی . معاملات طرح با واحدهای تجاری تحت کنترل یا تحت نفوذ قابل ملاحظه تمام یا برخی از اعضا، کارفرمایان با نفوذ قابل ملاحظه در طرح، کانونهای بازنشستگی و سازمانها و تشکلهای مرتبط با اعضا و یا طرح،
- ک . سیاستهای سرمایه‌گذاری منابع طرح،
- ل . سرمایه‌گذاری طرح در سهام کارفرمایانی که بر طرح نفوذ قابل ملاحظه دارند، و
- م . جدول جزئیات ارزش منصفانه خالص داراییهای طرح، به استثنای داراییهای ثابت مشهود که به بهای تمام شده یا مبلغ تجدید ارزیابی به کسر استهلاک انباشته منعکس می‌شود و مقایسه آن با ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری و تشریح سیاستهای تأمین مبالغ کسری.

تاریخ اجرا

۳۰. الزامات این استاندارد در مورد کلیه صورتهای مالی طرحهای مزایای بازنشستگی که دوره مالی آنها از تاریخ اول فروردین ۱۳۸۴ یا بعد از آن شروع می‌شود لازم‌الاجراست.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی

۳۱. با اجرای الزامات این استاندارد، مفاد استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲۶ حسابداری و گزارشگری طرحهای مزایای بازنشستگی نیز رعایت می‌شود.

پیوست ۱

صورت‌های مالی نمونه

این پیوست تنها جنبه تشریحی دارد و بخشی از استاندارد حسابداری را تشکیل نمی‌دهد.

هدف این پیوست تشریح کاربرد استاندارد در رابطه با نحوه ارائه صورت‌های مالی اساسی شامل صورت‌های مالی جداگانه و تلفیقی یک طرح مزایای بازنشستگی است.

در صورت لزوم و برای دستیابی به ارائه مطلوب اطلاعات در شرایط خاص می‌توان ترتیب ارائه و شرح اقلام اصلی را تغییر داد.

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت وضعیت مالی

در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

تجدید ارائه شده ۱۳۰۱/۱۲/۲۹	یادداشت	۱۳۰۲/۱۲/۲۹	تجدید ارائه شده ۱۳۰۱/۱۲/۲۹
میلیون ریال		میلیون ریال	
۱۱۸٫۶۲۱	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی	۱۴۳٫۳۶۹	
۳۲٫۷۲۵	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های وابسته	۴۹٫۸۱۴	
۱۳٫۱۶۴	سرمایه‌گذاری در سایر شرکتها	۱۲٫۲۵۷	
۶۲٫۸۱۷	املاک	۱۰۰٫۳۳۰	
۹٫۳۸۵	اوراق مشارکت	۸٫۵۴۳	
۴۰٫۲۷۰	تسهیلات اعطایی	۵۲٫۴۵۳	
۱۶۱	سپرده‌های بانکی	۱۶۱	
۳۲٫۰۰۰	سایر سرمایه‌گذاریها	۳۷٫۰۰۰	
۳۰۹٫۱۴۳	جمع سرمایه‌گذاریها	۴۰۳٫۹۲۷	
۴٫۹۶۲	موجودی نقد	۷٫۸۰۸	
۶۴٫۵۰۰	حق بیمه‌های دریافتی	۷۰٫۰۰۰	
۳۹٫۵۲۰	حسابها و اسناد دریافتی	۳۵٫۱۸۲	
۸۱۳	پیش پرداختها	۱٫۲۴۹	
۱۰۹٫۷۹۵	داراییهای ثابت مشهود	۱۱۴٫۲۳۹	
۱٫۶۹۲	جمع داراییها	۱٫۵۳۵	
۴۲۰٫۶۳۰	حسابها و اسناد پرداختی	۵۱۹٫۷۰۱	
۵۴٫۱۱۵	تسهیلات دریافتی	۴۹٫۸۸۸	
۶۹٫۶۱۲	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	۴۱٫۹۰۵	
۲٫۳۴۶	جمع بدهیها	۲٫۶۰۹	
۱۲۶٫۰۷۳	خالص داراییهای طرح	۹۴٫۴۰۲	
۲۹۴٫۵۵۷	ارزش ویژه طرح	۴۲۵٫۲۹۹	
۲۹۴٫۵۵۷	ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری	۴۲۵٫۲۹۹	
۳۱۸٫۰۰۰		۴۵۰٫۰۰۰	

- صندوق بازنشستگی نمونه
- صورت تغییرات در خالص داراییها
- برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده		
سال ۱۳×۱	سال ۱۳×۲	یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال	
۵۵٫۴۹۲	۵۸٫۲۰۸	حق بیمه‌های بازنشستگی
۱۹٫۷۰۰	۱۵٫۱۷۸	کمک‌های بلاعوض
۱٫۳۱۵	۶۳۶	حق بیمه انتقالی از سایر طرح‌ها
۸۶٫۵۱۴	۹۹٫۳۱۸	مازاد درآمد بر هزینه
۱۶۳٫۰۲۱	۱۷۴٫۰۴۰	
(۳۷٫۲۲۵)	(۳۸٫۴۰۷)	حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا
(۱٫۸۵۹)	(۲٫۳۱۰)	حق بیمه انتقالی به سایر طرح‌ها
(۲٫۲۷۵)	(۲٫۵۸۱)	هزینه‌های اداره طرح
(۴۱٫۳۵۹)	(۴۳٫۲۹۸)	
۱۲۱٫۶۶۲	۱۳۰٫۷۴۲	افزایش در خالص داراییهای طرح

گردش حساب ارزش ویژه صندوق

سال ۱۳×۱	سال ۱۳×۲	
میلیون ریال	میلیون ریال	
۱۲۱٫۶۶۲	۱۳۰٫۷۴۲	تغییر در خالص داراییهای طرح طی سال
۱۷۲٫۸۹۵	۲۹۲٫۵۵۷	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال
-	۲٫۰۰۰	تعدیلات سنواتی
۱۷۲٫۸۹۵	۲۹۴٫۵۵۷	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال - تعدیل شده
۲۹۴٫۵۵۷	۴۲۵٫۲۹۹	ارزش ویژه طرح در پایان سال

• صندوق بازنشستگی نمونه

• صورت درآمد و هزینه

• برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده

سال ۱۳×۱	سال ۱۳×۲	یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال	
		درآمد سرمایه‌گذاریها:
۳۷,۷۳۳	۳۷,۸۰۷	سود سهام
۴,۲۹۵	۵,۶۸۱	درآمد اجاره
۸,۵۷۱	۱۰,۳۸۲	سود تسهیلات
۷۳	۶۸	سود سپرده‌های بانکی و اوراق مشارکت
۳۶,۱۵۰	۴۷,۷۱۹	سود فروش سهام
۸۶,۸۲۲	۱۰۱,۶۵۷	
(۵۲۷)	(۸۳۹)	هزینه مدیریت سرمایه‌گذاریها
۸۶,۲۹۵	۱۰۰,۸۱۸	خالص درآمدهای عملیاتی
(۳۰۰)	(۶۰۰)	هزینه‌های مالی
۶۱۹	(۴۰۰)	خالص درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
۸۶,۶۱۴	۹۹,۸۱۸	مازاد درآمد بر هزینه قبل از مالیات
(۱۰۰)	(۵۰۰)	مالیات
۸۶,۵۱۴	۹۹,۳۱۸	مازاد درآمد بر هزینه

•

صندوق بازنشستگی نمونه

صورت وضعیت مالی تلفیقی

در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

تجدید ارائه شده	سال ۱۳۰۱	سال ۱۳۰۲	یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال		
۴۳۱۲۵	۶۵۵۱۴		سرمایه گذاری در شرکتهای وابسته
۲۷۵۰۱	۳۳۴۶۹		سرمایه گذاری در سایر شرکتهای
۸۳۱۱۴	۱۲۸۲۷۹		املاک
۱۵۵۳۹	۹۵۴۳		اوراق مشارکت
۵۶۷۶۳	۷۷۵۹۸		تسهیلات اعطایی
۳۷۱۵	۲۵۴۷		سپرده های بانکی
۳۴۴۲۸	۳۹۳۵۵		سایر سرمایه گذاریها
۲۶۴۱۸۵	۳۵۶۳۰۵		جمع سرمایه گذاریها
۹۱۹۶	۱۷۸۶۷		موجودی نقد
۶۴۵۰۰	۷۰۰۰۰		حق بیمه های دریافتنی
۸۶۱۳۲	۹۲۴۹۷		سایر حسابها و اسناد دریافتنی
۴۵۶۵۰	۵۷۶۰۲		موجودی مواد و کالا
۸۹۶۸	۱۲۵۵۴		پیش پرداختها و سفارشات
۲۱۴۴۴۶	۲۵۰۵۲۰		
۱۰۵۸۳۱	۱۲۷۱۳۶		داراییهای ثابت مشهود
۶۲۸۵	۱۰۶۷۹		سرقفلی
۱۰۶۱۲	۱۵۵۰۶		داراییهای نامشهود
۸۰۶۳	۹۷۶۵		سایر داراییها
۱۳۰۷۹۱	۱۶۳۰۸۶		
۶۰۹۴۲۲	۷۶۹۹۱۱		جمع داراییها
۱۲۷۶۱۴	۱۶۷۰۶۰		حسابها و اسناد پرداختنی
۴۷۲۹۱	۳۸۷۲۵		پیش دریافتها
۶۱۱۹	۹۴۷۳		ذخیره مالیات
۸۳۸۵۲	۷۱۳۸۳		تسهیلات مالی دریافتی
۲۹۶۹۷	۳۴۰۸۱		ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
۲۹۴۵۷۳	۳۲۰۷۲۲		جمع بدهیها
۳۱۴۸۴۹	۴۴۹۱۸۹		خالص داراییهای طرح
۲۹۸۰۵۶	۴۳۱۹۰۹		ارزش ویژه طرح
۱۶۷۹۳	۱۷۲۸۰		سهم اقلیت
۳۱۴۸۴۹	۴۴۹۱۸۹		
۳۱۸۰۰۰	۴۵۰۰۰۰		ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

• صندوق بازنشستگی نمونه

• صورت تغییرات در خالص داراییها - تلفیقی

• برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

تجدید ارائه شده

سال ۱۳۰۱	سال ۱۳۰۲	یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال	
۵۵,۴۹۲	۵۸,۲۰۸	حق بیمه‌های بازنشستگی
۱۹,۷۰۰	۱۳,۲۳۶	کمکهای بلاعوض
۱,۳۱۵	۶۳۶	حق بیمه انتقالی از سایر طرحها
۹۲,۲۷۷	۱۰۵,۵۵۸	مازاد درآمد بر هزینه
۱۶۸,۷۸۴	۱۷۷,۶۳۸	
(۳۷,۲۲۵)	(۳۸,۴۰۷)	حقوق و سایر مزایای بازنشستگی اعضا
(۱,۸۵۹)	(۲,۳۱۰)	حق بیمه انتقالی به سایر طرحها
(۲,۲۷۵)	(۲,۵۸۱)	هزینه‌های اداره طرح
(۴۱,۳۵۹)	(۴۳,۲۹۸)	
۱۲۷,۴۲۵	۱۳۴,۳۴۰	افزایش در خالص داراییهای طرح

گردش حساب ارزش ویژه صندوق

سال ۱۳۰۱	سال ۱۳۰۲	
میلیون ریال	میلیون ریال	
۱۲۷,۴۲۵	۱۳۴,۳۴۰	تغییر در خالص داراییهای طرح طی سال
۱۸۸,۱۲۴	۳۱۹,۳۴۹	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال
(۷۰۰)	(۴,۵۰۰)	تعدیلات سنواتی
۱۸۷,۴۲۴	۳۱۴,۸۴۹	ارزش ویژه طرح در ابتدای سال - تعدیل شده
۳۱۴,۸۴۹	۴۴۹,۱۸۹	ارزش ویژه طرح در پایان سال

•

• صندوق بازنشستگی نمونه

• صورت درآمد و هزینه تلفیقی

• برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

تجدید ارائه شده سال ۱۳×۱	سال ۱۳×۲		یادداشت
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	
۳۸۵٫۱۱۷	۴۱۲٫۱۹۴		فروش خالص و درآمد ارائه خدمات
(۳۳۲٫۵۴۹)	(۳۶۱٫۱۵۸)		بهای تمام شده کالای فروش رفته و خدمات ارائه شده
۵۲٫۵۶۸	۵۱٫۰۳۶		سود ناخالص
۶۷٫۶۲۹	۸۶٫۸۰۴		درآمد حاصل از سرمایه‌گذاریها - عملیاتی
(۳۳٫۱۸۱)		(۳۴٫۸۳۷)	هزینه‌های فروش، اداری و عمومی
۷۰۰		(۱٫۹۵۸)	خالص سایر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی
(۳۲٫۴۸۱)	(۳۶٫۷۹۵)		
۸۷٫۷۱۶	۱۰۱٫۰۴۵		خالص درآمدهای عملیاتی
(۴٫۹۱۵)		(۷٫۳۴۰)	هزینه‌های مالی
۱٫۸۲۶		۱٫۱۲۸	خالص سایر درآمدها و هزینه‌های غیرعملیاتی
(۳٫۰۸۹)	(۶٫۲۱۲)		مازاد درآمد بر هزینه قبل از احتساب سهم گروه از سود
۸۴٫۶۲۷	۹۴٫۸۳۳		شرکتهای وابسته
۸٫۶۲۲	۱۱٫۹۲۵		سهم گروه از سود شرکتهای وابسته
۹۳٫۲۴۹	۱۰۶٫۷۵۸		مازاد درآمد بر هزینه قبل از مالیات
(۹۷۲)	(۱٫۲۰۰)		مالیات
۹۲٫۲۷۷	۱۰۵٫۵۵۸		مازاد درآمد بر هزینه
۳٫۹۰۸	۳٫۱۲۵		سهم اقلیت

پیوست ۲

مبانی نتیجه‌گیری

پیشینه

۱. پیش از تدوین این استاندارد، صندوقهای متولی طرحهای مزایای بازنشتگی در ایران برای گزارشگری مالی از روشهای متفاوتی استفاده می‌کردند. باتوجه به اهمیت طرحهای مزایای بازنشتگی و لزوم شفافیت گزارشگری مالی آنها در شهریورماه ۱۳۸۱ پروژه‌ای با عنوان **بررسی ضرورت تدوین استاندارد حسابداری برای طرحهای مزایای بازنشتگی** به موجب مصوبه کمیته تدوین استانداردهای حسابداری در دستور کار مدیریت تدوین استانداردها قرار گرفت.
۲. پروژه در قالب یک پژوهش برای گروه کارشناسی مدیریت تدوین استانداردها تعریف شد. ابتدا ادبیات و استانداردهای مرتبط در سایر کشورها بررسی و گزارش مطالعات تطبیقی تهیه گردید. سپس صورتهای مالی چند صندوق ایرانی و خارجی مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی مسائل خاص صندوقهای بازنشتگی با برخی از مسئولین صندوقها و متخصصین اکچوئری بحث و تبادل نظر شد. همچنین قوانین و مقررات، اساسنامه‌ها و آیین‌نامه‌های صندوقها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و از نتایج حاصل برای تهیه پرسشنامه، به منظور نظرخواهی از صندوقها، استفاده شد.
۳. پرسشنامه تهیه شده برای ۱۱ صندوق بازنشتگی ارسال و بر مبنای نتایج حاصل از پرسشنامه و مطالعات انجام شده، گزارش شناخت تهیه گردید. گروه کارشناسی با جمع بندی نتایج گزارش شناخت و مطالعه تطبیقی، نظرات خود را در قالب یک گزارش ارائه کرد. این گزارش که بر لزوم تدوین استاندارد حسابداری برای طرحهای مزایای بازنشتگی تأکید داشت در اختیار کمیته تدوین استانداردهای حسابداری قرار گرفت.
۴. پس از تأیید ضرورت تدوین استاندارد طرحهای مزایای بازنشتگی توسط کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، گروه کارشناسی پیش نویس اولیه استاندارد را تهیه کرد. این پیش نویس در جلسات متعدد کمیته تدوین استانداردهای حسابداری بررسی و اصلاحات لازم در آن اعمال گردید.

دلایل تدوین استاندارد حسابداری برای طرحهای مزایای بازنشتگی

۵. اهم دلایل ضرورت تدوین استاندارد حسابداری طرحهای مزایای بازنشتگی به شرح زیر است :
ویژگیهای فعالیتهای مرتبط با طرحهای مزایای بازنشتگی،
استفاده از روشهای متفاوت حسابداری توسط صندوقها برای معاملات و رویدادهای مشابه،
استفاده از عناوین و شکلهای متفاوت صورتهای مالی توسط صندوقها،
متفاوت بودن میزان افشای اطلاعات در متن صورتهای مالی و یادداشتهای توضیحی در صندوقها،
عدم افشای اطلاعات کافی در مورد ارزش فعلی تعهدات آتی مزایای بازنشتگی، ارزش منصفانه داراییها و در نتیجه توان ایفای تعهدات.

دامنه کاربرد

۶. کلیه طرحهای مزایای بازنشتگی، از جمله سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشتگی کشوری و سایر طرحهای مزایای بازنشتگی شرکتها و سازمانها، مشمول این استاندارد می‌باشند. بانی و اداره کننده طرح (دولت یا بخشهای عمومی، خصوصی یا تعاونی) عاملی تعیین کننده نمی‌باشد، زیرا فقط ویژگیهای فعالیت طرحها و نه خصوصیات بانیان و اداره کنندگان آنها بر حسابداری و گزارشگری مالی طرح تأثیر می‌گذارد.
۷. طرحهای مزایای بازنشتگی معمولاً به دو گروه اصلی زیر طبقه بندی می‌شود :
طرح مزایای بازنشتگی با مزایای معین طرحی است که مزایای بازنشتگی براساس ضوابطی تعیین می‌شود که معمولاً مبنای آن حقوق و مزایا و سنوات خدمت اعضا است. در این طرحها ریسک اصلی متوجه طرح و یا حامی آن است.
طرح مزایای بازنشتگی با کمک معین در این طرح، مزایای بازنشتگی باتوجه به کمکهای اعطایی به طرح و سود حاصل از سرمایه گذاریها، تعیین می‌شود. در این نوع طرح معمولاً برای کمکهای مرتبط با هر فرد حساب جداگانه‌ای نگهداری می‌شود و ریسک مرتبط با نوسان بازدهی داراییهای طرح متوجه اعضا است.
باتوجه به شرایط کنونی ایران که طرحهای مزایای بازنشتگی تماماً از نوع مزایای معین است، این استاندارد برای گزارشگری مالی این نوع طرحها تدوین شده است.

صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی

۸. باتوجه به مطالعات انجام گرفته و مباحث مطرح شده، کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی را به شرح زیر تعیین نمود:

الف. صورت وضعیت مالی،

ب. صورت تغییرات در خالص داراییها،

ج. صورت درآمد و هزینه، و

د. یادداشت‌های توضیحی.

۹. وظیفه مباشرت مدیریت در ارتباط با عملکرد مالی را می‌توان به دو بخش مجزا تقسیم کرد. نخست، اداره طرح که از جنبه مالی به نحوه ارتباط هیأت امناء با کارفرمایان، اعضای طرح و سایر کسانی که مستقیماً درگیر می‌باشند، مربوط است. دوم، سرمایه‌گذاریها که با خط مشی هیأت امناء در مورد نحوه استفاده از داراییهای در دسترس برای پرداخت مزایا، مرتبط است. این دو جنبه (اداره و سرمایه‌گذاری) بهتر است به صورت جداگانه در صورت تغییرات در خالص داراییها و صورت درآمد و هزینه ارائه شود.

۱۰. ارائه صورت جریان وجوه نقد برای طرح‌های مزایای بازنشستگی کاربرد ندارد. زیرا اولاً اهداف تبیین شده برای صورت جریان وجوه نقد در طرحها مصداق ندارد و گزارشهای اکچوئری می‌تواند به تسهیل پیش‌بینی‌ها کمک کند. ثانیاً صورت جریان وجوه نقد معمولاً منعکس‌کننده افزایشها و کاهشهای وجوه نقد بر حسب فعالیتهای مختلف می‌باشد که این امر به نحو جامع‌تری از طریق صورت تغییرات در خالص داراییها گزارش می‌شود و صورت جریان وجوه نقد عموماً اطلاعات بیشتری به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی ارائه نمی‌کند.

صورت‌های مالی تلفیقی

۱۱. باتوجه به اینکه در شرایط حاضر صندوقهای بازنشستگی در ایران بنابه دلایل متفاوت در امر بنگاهداری وارد شده‌اند و عملاً در موارد متعدد بر شرکت‌های سرمایه‌پذیر کنترل اعمال می‌کنند لذا صورت‌های مالی باید این وضعیت را به‌نحو مناسب نشان دهد. بنابراین باتوجه به مفاهیم مطرح شده در استاندارد حسابداری ۳۹ **صورت‌های مالی تلفیقی**، ضرورت تهیه صورت‌های مالی تلفیقی برای طرح‌های مزایای بازنشستگی مورد تأیید قرار گرفت.

اندازه‌گیری داراییهای طرح‌های مزایای بازنشستگی

۱۲. یکی از نیازهای اصلی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی طرح‌های مزایای بازنشستگی آگاهی از توان این طرحها برای ایفاء تعهدات آتی است. برای ارائه این اطلاعات، ارزش داراییهای طرح باید با ارزش فعلی تعهدات آتی آن مقایسه گردد و مازاد یا کسری آن مشخص شود. چنانچه داراییهای طرح براساس ارقام تاریخی گزارش شود این مقایسه می‌تواند گمراه‌کننده باشد و توان طرح را کمتر از واقعیت منعکس کند. لذا داراییهای طرح که ماهیت سرمایه‌گذاری دارند باید براساس ارزشهای منصفانه اندازه‌گیری شوند. اما مشکل این است که ارزشهای منصفانه قابل اتکا برای تمام سرمایه‌گذاریها به‌طور مرتب قابل دسترس نیست و تعیین و انعکاس ارزشهای منصفانه به‌طور ادواری در صورت وضعیت مالی در شرایط فعلی میسر نمی‌باشد. لذا کمیته تصمیم گرفت که ارزش منصفانه سرمایه‌گذاریها در متن صورت وضعیت مالی منعکس نشود بلکه در یک یادداشت توضیحی به‌صورت مقایسه‌ای با ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری افشا شود.

محاسبه ارزش فعلی مزایای بازنشستگی مبتنی بر اکچوئری

۱۳. در محاسبات اکچوئری برای مقاصدی غیر از تهیه صورت‌های مالی معمولاً ارزش فعلی تعهدات مربوط به اعضای فعلی طرح، اعم از بازنشسته و شاغل، باتوجه به حقوق و مزایای بازنشستگی آتی، حق بیمه‌های آتی، جدول مرگ و میر، نرخ بازده سرمایه‌گذاری و دیگر مفروضات تعیین می‌شود. اما برای مقاصد حسابداری انعکاس تعهدات در صورت‌های مالی مستلزم وجود شرایط اندازه‌گیری و شناخت بدهیها و سازگاری آن با تعریف بدهی می‌باشد. بدهی، تعهد انتقال منافع اقتصادی توسط واحد

تجاری ناشی از معاملات یا سایر رویدادهای گذشته است. تعهدات مزایای بازنشتی در رابطه با سنوات خدمت آتی اعضا در تاریخ گزارشگری نمی‌تواند بدهی تلقی شود و به همین دلیل تعهدات مزایای بازنشتی متناسب با سنوات خدمت گذشته اعضا در ذیل صورت وضعیت مالی و یادداشتهای توضیحی صورتهای مالی گزارش می‌شود.

۱۴. برای محاسبه ارزش فعلی تعهدات مربوط به مزایای بازنشتی دو رویکرد شامل "حقوق و مزایای جاری" و "حقوق و مزایای پیش بینی شده" وجود دارد.

۱۵. رویکرد حقوق و مزایای جاری مبتنی بر دلایل زیر است:

الف. استفاده از حقوق و مزایای جاری عینیت بیشتری دارد و نیاز به مفروضاتی درخصوص آینده نیست و بنابراین قابلیت اتکای بالاتری دارد.

ب. افزایش مزایای بازنشتی ناشی از افزایش حقوق و مزایا در صورتی تعهد طرح محسوب می‌شود که افزایش حقوق و مزایا تحقق یافته باشد.

ج. ارزش فعلی مزایای انباشته بازنشتی مبتنی بر اکچوئری با استفاده از حقوق و مزایای جاری عمدتاً با مبلغ قابل پرداخت در زمان خاتمه یا توقف فرضی فعالیت طرح ارتباط نزدیک تری دارد.

۱۶. رویکرد حقوق و مزایای پیش بینی شده مبتنی بر دلایل زیر است :

الف. اطلاعات مالی باید با فرض تداوم فعالیت تهیه شود، حتی اگر بکارگیری مفروضات و برآوردها در تهیه آن ضرورت داشته باشد،

ب. مزایای بازنشتی معمولاً با توجه به میزان حقوق و مزایای نزدیک به تاریخ پایان خدمت تعیین و پرداخت می‌شود، بنابراین، پیش بینی میزان حقوق و مزایا، حق بیمه‌ها و نرخهای بازده ضرورت دارد، و

ج. در مواردی که تأمین وجوه بر مبنای پیش‌بینی حقوق و مزایا صورت می‌گیرد عدم بکارگیری حقوق و مزایای پیش‌بینی شده، ممکن است منجر به گزارش منابع مالی اضافی در زمانی شود که طرح دارای وجوه مالی اضافی نیست یا منجر به گزارش وجوه مالی کافی در زمانی شود که طرح وجوه مالی کافی در اختیار ندارد.

۱۷. در شرایط اقتصادی فعلی، پیش بینی آینده با مشکلات متعددی مواجه است و در چنین شرایطی در اندازه‌گیریها هرچه متغیرهای مربوط به آینده بیشتر باشد قابلیت اتکای آن کمتر خواهد بود. بنابراین کمیته رویکرد حقوق و مزایای جاری را مناسب‌تر تشخیص داد.

